

ВПЛИВ ДЕМОГРАФІЧНОЇ КРИЗИ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Марія Петрівна Полюхович
Державний Податковий Університет
студентка навчально-наукового інституту
економічної безпеки та митної справи,

Ганна Миколаївна Калач
<https://orcid.org/0000-0002-6031-0591>
Державний податковий університет доцент
кафедри економіки, підприємництва та
економічної безпеки

Демографічна криза – це глибоке порушення відтворення населення, що загрожує самому його існуванню. В історії людства такі кризи траплялися неодноразово [1].

Демографічна криза в Україні – це одна із багатьох проблем загальнодержавного масштабу, якої завдало російське вторгнення. Війна додала ще нових чинників, які ще більше погіршують демографічну ситуацію в Україні.

Одним з наслідків війни є масштабна міграція населення України за кордон. Після стрімкого зростання кількості виїздів за кордон на початку великої війни різниця між кількістю людей, які виїхали, та тими, хто повернулися, становить лише 2,4 млн громадян.

Дослідники відзначають, що ці оцінки не враховують додатковий фактор: підвищення смертності через довгостроковий вплив кризи охорони здоров'я, спричинений пораненнями, інфекційними хворобами та іншими травмами. Цю ситуацію можна визначити як демографічну трагедію через кілька причин.

Перша з них – втрата життів. Війна спричинила невідому кількість смертей військових та цивільних (точні дані недоступні). Ця кількість різна в різних джерелах[2].

Друга причина – вплив війни на географічний розподіл населення. Він постійно та повністю мінявся через масове внутрішнє переселення людей, яке триває.

Третя причина – багато біженців переїхали до інших країн, покинувши свої сім'ї, власність, навчання та роботу.

Четверта причина – падіння народжуваності внаслідок війни та ймовірність зниження народжуваності через зменшення кількості жінок дітородного віку.

П'ята причина пов'язана з впливом структури населення з високою часткою людей похилого віку.

Навіть без якісних даних про вікову структуру біженців чи ймовірну вікову структуру тих, хто повернеться в Україну, велика ймовірність того, що в новій віковій структурі країни буде мало молоді, все більше людей старшого віку, що створить додаткові труднощі та тиск на економіку в процесі реконструкції.

Більш позитивна демографічна перспектива, потрібна для економічного відновлення та відбудови країни, повинна базуватися на політиках, що сприятимуть щонайменше відновленню рівня народжуваності. Основою таких політик є підтримка гендерної рівності та сімей, значні інвестиції в охорону здоров'я та зниження смертності, покращення людського капіталу[3].

Виявлені причини демографічної кризи свідчать про те, що українське суспільство ніколи не буде процвітаючим і навіть стабільним, якщо населення не матиме належних умов життя та не почуватиметься цілком безпечно для нормальної демократичної репродуктивної поведінки та не бачить перспектив у майбутньому існування та розвиток кожної сім'ї та окремої людини. Демографічний чинник є одним з визначальних у кількісних змінах трудових ресурсів. Скорочення трудових ресурсів негативно вплине на ринок праці і, як наслідок, приведе до подальшого їх дефіциту. Для вирішення цієї проблеми потрібні такі дії: підтримка гендерної рівності та сімей, значні інвестиції в охорону здоров'я та зниження смертності, покращення людського капіталу. Крім того, потрібна активна імміграційна політика, яка поверне українців та привабить працівників з інших країн, щоб заповнити прогалини у статеві-віковій структурі населення. Ця політика має підтримувати кількість та якість робочої сили [2].

Отже, проблеми оптимального демографічного потенціалу повинні бути пріоритетними інтересами держави для забезпечення країни власними трудовими ресурсами та її подальшого сталого розвитку.

Ключові слова

демографічна криза; вікова структура; масштабна інфляція

Цитування

1. Спад народжуваності і виїзд за кордон: як війна впливає на демографічну кризу в Україні? – URL: <https://evacuation.city/articles/294406/scho-take-demografichna-kriza-v-ukraini-ta-yak-na-nei-vplivula-vijna>
2. Демографічна трагедія України: другий голодомор? – URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/06/28/688487/>
3. Від початку війни з України виїхало на 2,4 млн людей більше, ніж повернулося, дослідив Опендатабот. Демографи називали цифри більші в 3-4 рази - URL: <https://forbes.ua/news/blizko-24-mln-ukraintsiv-viikhali-za-kordon-ta-ne-povernulisya-vid-pochatku-velikoi-viyni-16082023-15442>
4. Демографічна криза в Україні. Проблеми дослідження, витоки, складові напрями протидії / за ред. В. Стешенко. НАН України; Ін-т економ.: К., 2010. 560 с.